

Minister Veerman: "Rigide regels en onlogische schotten moeten verdwijnen"

Maximale ruimte voor initiatief en creativiteit in het groene onderwijs

De hoofdlijnen van beleid ten aanzien van het groene onderwijs staan niet ter discussie. Inzetten op de versterking van het groene onderwijs en het leren als instrument voor LNV-beleid. "Ik wil daar de komende jaren extra aandacht aan besteden", betoogt minister Cees Veerman in gesprek met Groen Onderwijs. Zijn eigen rol in dat proces acht de bewindsman beperkt.

Scholen zullen daarbij vooral zelf het voortouw moeten nemen.

"Want we moeten niet in Den Haag willen bedenken hoe er in de klas moet worden lesgegeven. Leraren weten veel beter wat er gevraagd wordt. Ik wil ze vooral faciliteren door ruimte te geven voor initiatieven en creativiteit."

tieven nderwijs

middelbaar onderwijs, aansluitend werkte hij 25 jaar aan de universiteit. Naast de vele mooie dingen van het werk herinnert hij zich ook de ergerissen. De toenemende regelzucht van OCW. "Het is begonnen met Deetman. En toen Ritzén. Een superregelaar. Iedere week verscheen er wel weer een brochure. Dat werkt niet." Die aversie tegen de regelcultuur karakteriseert zijn aanpak. "Met strakke, dwingende regelgeving haal je initiatieven bij mensen weg en richt je de energie de verkeerde kant op. Ze proberen dan onder de regels uit te komen of de regels om te buigen. Of het leidt tot een soort gedweehheid. Dan verdwijnt de creativiteit." "Ik ben geen regelaar en heb dus niet de pretentie om vanuit Den Haag de wereld te besturen, niet ten aanzien van de sector en niet in het geval van de groene scholen", vervolgt de bewindsman. "De sector gaat zijn gang, de markt bepaalt. En de minister heeft maar beperkte mogelijkheden. 80 Procent van de regelgeving komt uit Brussel en onze financiële middelen voor de sector zijn uiterst beperkt. We moeten dit departement met 25 procent afslanken." Voor het groene onderwijs is het niet anders. Het regelt zichzelf, je moet niet willen ingrijpen maar net zoals voor de sector randvoorwaarden stellen, zo vindt Veerman. "Mijn rol is faciliterend. Niet zorgen voor maar zorgen dat. Het moet immers van de mensen zelf komen."

Vooruit met de geit

Die opvatting betekent volgens de bewindsman niet dat zijn departement meer afstand neemt van het groene onderwijs. "Hoewel het er voor het oog van de wereld misschien wel even op leek", geeft hij toe. "We hebben een periode van een jaar gehad waarin er bij wijze van spreken feitelijk niet geregeerd is in dit land. Bovendien vond er een directiewisseling plaats bij DWK." Wie echter twijfelt aan de oprechte zorg van LNV voor het groene onderwijs heeft het aan het verkeerde eind, zo stelt hij. "Onderwijs, kennisontwikkeling, -exploitatie en -verspreiding zijn voor mijn beleid belangrijke instrumenten." Dat LNV ook moet delen in de bezuinigingsopdracht van de overheid, maakt dat misschien wat lastiger zichtbaar te maken. "Maar," zo betoogt Veerman, "het is ook niet altijd aan geld af te meten. Geld is een middel en geen doel. Doel moet zijn

dat we randvoorwaarden scheppen en ruimte geven aan het onderwijsveld om goed onderwijs te geven. Dat hebben de mensen in het onderwijs nodig om creativiteit en eigen denkbeelden te ontwikkelen. Voor groene scholen is er een wereld te winnen want er is een toenemende belangstelling voor het groene onderwijs. Ik ga dus niet allerlei zaken voorschrijven. Wij moeten die ambities immers niet waarmaken, maar het onderwijs zelf. Mijn boodschap naar de scholen is dus: de wereld staat voor je open, ik sta van harte achter het groene onderwijs, ga je gang." Daarom verwacht de bewindsman concrete voorstellen van de instellingen die hij samen met hen, de maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven via een programmaraad wil uitwerken in een meerjarig programma voor de vernieuwing van het onderwijs. "Geen ingewikkeld, zwaar praatcollege dat dikke nota's produceert. Die heb ik al genoeg. Ik wil mensen die zeggen 'vooruit met de geit', want die hebben we nu echt nodig."

Geen belemmeringen

Ruimte geven aan het onderwijsveld betekent voor Veerman dat scholen veel meer armslag moeten krijgen. Rigide regels en onlogische schotten mogen dat niet belemmeren. Tijdens een recent bezoek aan de groene school De Gaarde waar de minister in het kader van de Nationale Onderwijsweek een gastles gaf, attendeerden docenten hem op de systematiek van kwaliteitscontrole van mbo-examens door de landelijke organisatie KCE. Die zou wel erg overdreven zijn. "Ik neem die kritiek heel serieus", aldus Veerman. "Ik heb die docenten gevraagd om eens aan te geven hoe het dan wel moet en zal daarover ook van gedachten wisselen met collega Maria van der Hoeven. Zij heeft dezelfde ideeën over dit soort zaken als ik: scholen meer autonomie geven en afrekenen op hun prestaties." Ook de domeindiscussie aoc's - roc's staat op zijn agenda voor overleg met OCW. "De groene instellingen maken onderdeel uit van het kennisstelsel in Nederland. Ze moeten niet gezien worden als een geïsoleerd onderdeel maar juist als relevante instellingen die onderwijs bieden op specifieke onderdelen van de arbeidsmarkt: groen, agrosector en voedsel. Die arbeidsmarkt is verbonden met de hele maatschappij en vraagt dus van de →

“Mijn overtuiging is altijd al geweest dat het in de klas gebeurt en dat de leraar daarbij de belangrijkste persoon is”, begint de LNV-bewindsman het gesprek op zijn werkkamer. Veerman, sinds drie maanden zelf verantwoordelijk voor het groene onderwijs nu hij het zonder staatssecretaris moet doen, weet waar hij over praat. Op zijn 23e begon hij zijn loopbaan als leraar in het

LNV-instellingen om zich te verbinden met het onderwijs van OCW-instellingen. Immers ook dat onderwijs – denk aan horeca en handel – heeft iets te bieden voor mijn beleid.” Roc’s mogen volgens de Wet Educatie en Beroepsonderwijs in alle domeinen – ook het groene – opleidingen verzorgen; aoc’s moeten binnen hun eigen domein blijven. Veerman: “Aoc’s hebben op dit punt zelf een

risch onderwijs samenwerken en elkaar versterken. Zeker in een tijd van schaarse middelen is dat belangrijk vanuit het oogpunt van efficiëntie. Nederland is te klein om vanuit de concurrentie met elkaar om te gaan. Maar ik dwing ze niet bij elkaar. Hoo-instellingen moeten zelf hun keuzes maken vanuit hun unieke positie en omgeving maar tegelijkertijd elkaar versterken vanuit de inhoud. Niet per

wordt uitgevonden – en als zij zelf geen voeding aan Wageningen blijven geven – wat ga je als hbo-instelling onderzoeken en welke opleidingen bied je aan – dan vrees ik dat ze snel droog komen te staan.”

Vraag van de markt

De oprechte zorg van de minister van LNV voor het groene onderwijs strekt zich ook uit tot de ipc’s. Instellingen die er op dit moment zeker niet florisant voorstaan. Veerman onderkent hun moeilijke situatie. “Gedwongen winkelnering is een slecht verdeelmechanisme. Voor praktijkleren is daarom heel bewust gekozen voor aansturing vanuit de vraag. De omslag naar de vraagsturing heeft echter laten zien dat er praktijkleren wordt aangeboden dat niet meer voldoet aan de vraag die gerelateerd is aan de ontwikkelingen in de samenleving”, betoogt de minister. Bijvoorbeeld een veranderende en afnemende behoefte vanuit de opleidingen voor primaire sectoren. Het betekent volgens hem dat ipc’s hun aanbod van het praktijkleren moeten ombuigen. Ze moeten zich net zoals de andere instellingen laten leiden door de vraag van de markt. Veerman vindt het belangrijk dat de ipc’s voor de lange termijn een goede positie krijgen. “We spreken al geruime tijd met hen over hun toekomstige positie en hun ontwikkeling naar privatisering.” In dat licht wil hij ook op grond van de plannen van de ipc’s nader bezien of zijn ministerie ook financieel de helpende hand kan bieden. “Dat zal dan wel tijdelijk ten koste gaan van het budget praktijkleren.” Maar hij benadrukt daarbij dat het in principe niet zijn taak is om de ipc’s in stand te houden. Veel essentiëler is dat aoc’s en ipc’s hun positie daarin verhelderen en daar naar gaan handelen. Veerman “Ik kan niet beoordelen of bij aoc’s dit soort dienstverlening door ipc’s op de lange termijn van belang is. Aoc’s moeten zich dus afvragen wat de waarde van ipc’s voor hen is. Als ze constateren dat aoc’s en ipc’s aan elkaar complementair zijn, moeten ze gezamenlijk bespreken hoe ze dat gestalte willen geven. Dus niet – wat je nu ziet – maar loslaten en zien wat er gebeurt door steeds minder in te kopen en de ipc’s over de rand te laten vallen.” ☞

Pieter Boetzkes

“Als aoc’s constateren dat aoc’s en ipc’s aan elkaar complementair zijn, moeten ze de ipc’s niet loslaten en maar zien wat er gebeurt door steeds minder in te kopen en de ipc’s over de rand te laten vallen.”

wisselende koers gevaren. In eerste instantie hebben ze zelf gepleit voor een scheiding tussen de domeinen. Nu ervaren ze het als een probleem gezien de maatschappelijke ontwikkelingen in met name de groene sectoren. Ik zie deze afbakening ook als een knelpunt voor zowel de leerlingen als de instellingen en vind handhaving van die situatie onwenselijk. Aoc’s moeten zich niet in een hoek laten drukken en een open verhouding hebben met roc’s. Bovendien, als je verstandig met de beperkte middelen wilt omgaan, moet je daar geen schotten tussen zetten. Er is dus voor mij alle reden om dit met mijn OCW-collega te bespreken om tot een duurzame oplossing te komen.

Elkaar versterken

De visie van minister Veerman op de wijze waarop groene onderwijsinstellingen maximaal de ruimte moeten krijgen om zo goed mogelijk hun rol te kunnen vervullen betekent volgens de bewindsman ook dat hij niet gericht op één eindsituatie stuurt voor het groene onderwijs. “Dat is niet meer van deze tijd”, aldus de minister. “Ik vind het bijvoorbeeld belangrijk dat de instellingen in het hoger agra-

definitie vanuit de bestuurlijke constellatie want dan gaat het om de belangen en de baantjes.” In dat verband wijst Veerman op de relatie tussen Wageningen UR en het hao en de ervaringen die hij zelf als bestuurder in die situatie heeft opgedaan. “We krijgen daar een kenniscomplex dat zijn weerga in de wereld niet heeft. Gebaseerd op de successtory van het landbouwmodel: de snelle doorstroom van onderzoek naar onderwijs, voorlichting en vervolgens gebruikers en natuurlijk de weg terug. De boer die met een zieke plant bij het proefstation komt met de vraag wat het gewas mankeert en de onderzoeker die, geconfronteerd met een nog onbekende aantasting, de onderzoeksketen in werking stelt. Het staat model voor wat we nu ook voor de andere sectoren in Nederland willen.” De aansluiting van Larenstein en Van Hall bij dit kenniscomplex past daar volgens hem perfect in. Het hbo krijgt daarmee toegang tot de onderzoeksfaciliteiten en relevante informatie. Dat andere hoo-instellingen zich daar niet bij aansluiten is uiteraard hun keuze. Jammer, maar ik respecteer dat.” Desondanks vindt Veerman het echter wel belangrijk dat zij inhoudelijk betrokken blijven bij wat er in Wageningen gebeurt. “Als ze niet aangesloten blijven op het complex Wageningen – waar het